

Sygn. akt I C 266/12

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 27 listopada 2012 roku

Sąd Rejonowy w Kłodzku Wydział I Cywilny

w składzie:

Przewodniczący: SSR Eliza Skotnicka

Protokolant: Małgorzata Schick

po rozpoznaniu w dniu 27 listopada 2012 roku w Kłodzku

sprawy z powództwa R. R.

przeciwko Skarbowi Państwa - Sąd Rejonowy w K.

o zapłatę 30 000,- zł

I. umarza postępowanie w części dotyczącej żądania ponad kwotę 15 000,- zł (piętnaście tysięcy);

II. dalej idące powództwo oddala;

III. zasądza od powoda R. R. na rzecz strony pozwanej Skarbu Państwa - Sądu Rejonowego w K. kwotę 2417,- zł tytułem kosztów zastępstwa procesowego;

IV. przyznaje adw. P. G. z Kancelarii Adwokackiej w K. od Skarbu Państwa - Sądu Rejonowego w Kłodzku kwotę 2928,- zł tytułem nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej powodowi z urzędu, w tym podatek VAT.

Sygnatura akt I C 266/12

UZASADNIENIE

Powód R. R. wniósł o zasądzenie od strony pozwanej Skarbu Państwa - Sądu Rejonowego w K. kwoty 30 000 zł, tytułem odszkodowania za szkody związane z prowadzeniem przez Sąd Rejonowy w K. przez 10 lat sprawy, w której Prokuratura Rejonowa w K. postawiła powodowi zarzuty. W toku postępowania przeciwko powodowi zapadły dwa nieprawomocne wyroki skazujące go na 5, a później na 4 lata pozbawienia wolności. Ostatecznie wyrokiem z dnia 3 lutego 2010r. Sąd Rejonowy w K. uniewinnił powoda od popełnienia zarzucanych mu czynów. Pismem z dnia 25 kwietnia 2012r. powód ograniczył żądanie pozwu do kwoty 15.000,- zł wraz z ustawowymi odsetkami od dnia wniesienia pozwu, tytułem zadośćuczynienia za doznaną krzywdę polegającą na cierpieniach psychicznych w okresie 10 lat trwania procesu sądowego. Powód zażądał także zasądzenia od strony pozwanej kosztów postępowania oraz nieobciążanie powoda kosztami postępowania, z uwagi na trudną sytuację materialną. W uzasadnieniu wskazano, że zła, niewłaściwa ocena materiału dowodowego stanowiła niezgodne z prawem działanie Sądu przy pierwszym rozpoznaniu sprawy, następnie przy ponownym rozpoznaniu sprawy nastąpiło zaniechanie przy wykonywaniu władzy sądowniczej jako elementu władzy

publicznej, co było konsekwencją działania niezgodnego z prawem przy ocenie materiału dowodowego na szkodę powoda.

::

Strona pozwana Skarb Państwa - Sąd Rejonowy w K. wniosła o oddalenie powództwa w całości na koszt powoda. Pozwana zarzuciła, że brak jest podstawy prawnej do uwzględnienia żądania. Zgodnie bowiem z art. 552§ 1 k.p.k. odszkodowanie od Skarbu Państwa za poniesioną szkodę oraz zadośćuczynienie za krzywdę przysługuje tylko, jeśli szkoda lub krzywda wynikły z wykonania względem niego w całości lub w części kary, której

nie powinien być ponieść i tylko, gdy oskarżony zaistniał uniewinniony lub skazany na

łagodniejszą karę w wyniku wznowienia postępowania lub kasacji. Roszczenia te uległy

przedawnieniu z upływem jednego roku od daty prawomocności wyroku. Ponadto pozwana wykazała, że w niniejszej sprawie stosowanie art. 417 k.c., od dnia wejścia w życie w dniu

1 września 2004r. przepisu art. 4171 §2 k.c. jest niemożliwe. Artykuł 4171 §2 k.c. reguluje odpowiedzialność Skarbu Państwa za szkodę wyrządzoną przez wydanie o orzeczenia lub ostatecznej decyzji, z czego można wyprowadzić wniosek, że

przepis nie daje podstaw do dochodzenia odszkodowania za szkodę wyrządzoną nieprawomocnymi orzeczeniami, jak w niniejszej sprawie Sądu Rejonowego w K., które podlegają przecież kontroli instancyjnej. Droga środków odwoławczych od nieprawomocnych orzeczeń jest zdaniem strony pozwanej właściwą drogą do wykorzystania przez stronę, by doprowadzić do wydania prawomocnego orzeczenia zgodnego z prawem.

Sąd ustalił następujący stan faktyczny:

Powód R. R. został skazany wyrokiem Sądu Rejonowego w K. z dnia

15 listopada 2005r., w sprawie sygn. akt II K 340/04 na karę pozbawienia wolności 5 lat, po

uwzględnieniu przy wymiarze kary uprzedniej karalności sprawcy, odpowiadającego w

warunkach recydywy wielokrotnej. Wyrok ten wobec R. R. został uchylony przez

Sąd Okręgowy w Ś. wyrokiem z dnia 17 listopada 2006r., w sprawie sygn. akt IV Ka

935/06 ze wskazaniem, że sąd naruszył zasadę domniemania niewinności i prawo

oskarżonego do obrony, gdyż nie ustosunkował się do wniosków dowodowych składanych w

toku sprawy przez R. R..|

Po ponownym rozpoznaniu sprawy Sąd Rejonowy w K., w sprawie II K wyrokiem z dnia 3 października 2008r. uznał oskarżonego R. R. za popełnienia zarzucanych mu czynów i wymierzył mu karę łączną 4 lat i 4 miesięcy pozbawienia wolności, przyjmując przy wymiarze kary popełnienie ciągu przestępstw w warunkach recydywy zwykłej. Wyrok ten został uchylony przez Sąd Okręgowy w Ś. wyrokiem z dnia 19 czerwca 2009r., w sprawie sygn. akt IV Ka 408/09 z zaleceniem bezpośredniego przesłuchania wymienionych tam świadków.

Po ponownym rozpoznaniu sprawy Sąd Rejonowy w K. wyrokiem z dnia 3 lutego

2010 r., w sprawie sygn. akt II K 312/09 uniewinnił R. R. od popełnienia zarzucanych

mu czynów i w uzasadnieniu wskazał, że z uwagi na rozbieżności z zeznaniami świadków

i współsprawców, w sprawie istnieją niedające się usunąć wątpliwości, które nie pozwalają jednoznacznie stwierdzić winy oskarżonego R. R..

Wyrok ten został utrzymany w mocy wyrokiem Sądu Okręgowego w Ś. z dnia

28 kwietnia 2010r., w sprawie sygn. akt IV Ka 228/10.

Dowód:

- wyrok Sądu Rejonowego w K. z dnia 15 listopada 2005r. k. 1706 -1708 wraz z uzasadnieniem k. 1719 - 1723 akt II K 312/09;

- wyrok Sądu Okręgowego w Ś. wraz z uzasadnieniem z dnia 17 listopada 2006r. k. 1856-1862;

- wyrok Sądu Rejonowego w K. z dnia 3 października 2008r. k. 2263 - 2265

wraz z uzasadnieniem k. 2285 - 2415;

- wyrok Sądu Okręgowego w Ś. wraz z uzasadnieniem z dnia 19 czerwca

2009r. k. 2407, k. 2410 - 2415;

- wyrok Sądu Rejonowego w K. z dnia 3 lutego 2010r. k. 2591 wraz z

uzasadnieniem k. 2594-2599;

- wyrok Sądu Okręgowego w Ś. wraz z uzasadnieniem z dnia 28 kwietnia

2010r. k. 2622-2629.

Powód R. R. po raz pierwszy został osadzony w Zakładzie Karnym w 1994r. jako tymczasowo aresztowany. Wówczas został skazany na karę 5 lat pozbawienia wolności, którą odbywał do 1998r. W roku 2000r. powód został aresztowany, a następnie wprowadzono mu do wykonania następną karę. Powód w innych sprawach został skazany na kary pozbawienia wolności. Wyrokiem łącznym wymierzono mu karę 11 lat pozbawienia wolności, którą odbywał do 2008r. W związku ze sprawą, której dotyczy niniejsze postępowanie, powód nie był aresztowany i nie przebywał w zakładzie karnym. Powód przebywał na wolności w okresie od listopada 2008r. do marca 2010r. Obecnie powód odbywa karę 3 lat pozbawienia wolności, za przestępstwo popełnione w styczniu 2010r.

Powód w okresie od 1998r. do 2002 lub 2003r. pozostawał w nieformalnym związku z A. P., ze związku tego ma dziecko. W 2002 lub 2003r. A. P. zerwała kontakty z powodem, gdyż poznała innego partnera. Od tego czasu A. P. utrzymywała z powodem sporadyczne kontakty. A. P. została przetransportowana i osadzona w areszcie śledczym we W. w dniu 24 lipca 2000 r.

i przebywała tam do listopada 2001r.

Dowód:

- przesłuchanie powoda k. 80;

- zeznania świadka A. P. k. 79 - odwrót.

Powód jest zdrowy. Dotychczas nie leczył się u psychiatry i nie korzystał z pomocy psychologa, zarówno w zakładzie karnym, jak i podczas przebywania na wolności. Powód R. R. nie cierpi na chorobę psychiczną w znaczeniu psychozy, niedorozwój umysłowy ani inne krótkotrwałe zaburzenia czynności psychicznych. Powód ujawnia

dysocjalne cechy osobowości. Zaburzenia adaptacyjne - neurotyczne w związku ze sprawą o sygn. akt II K 312/09 mieściły się w granicach normy fizjologicznej i nie spowodowały uszczerbku na zdrowiu powoda. Występujące u powoda zaburzenia adaptacyjne -neurotyczne nie miały bezpośredniego podłoża w toczącej się sprawie karnej II K 312/09, a wystąpiły u powoda wcześniej, w związku z jego sytuacją prawną i osobistą spowodowaną wyrokami sądowymi w innych sprawach karnych, w których wyrokiem łącznym wymierzono powodowi karę 11 lat pozbawienia

wolności. Nie istnieje związek przyczynowy pomiędzy wystąpieniem zaburzeń adaptacyjnych neurotycznych u powoda, a sprawą II K 312/09.

Dowód:

- opinia biegłego psychiatry k. 94 - 97

- wyjaśnienia do opinii k. 117-119.

W tak ustalonym stanie faktycznym. Sąd zważył:

Powództwo podlegało oddaleniu.

Opisany stan faktyczny sporu Sąd ustalił w oparciu o dokumenty urzędowe zgromadzone w aktach sprawy o sygn. Akt. II K 312/09, o oświadczenia stron zawarte w pozwie oraz odpowiedzi na pozew, a także o przesłuchanie powoda i częściowo przesłuchanie świadka A. P..

Oceniając zeznania świadka A. P., zauważyć należy że wskazała ona, że pozostawała z powodem w związku od 1998 r. do 2002r. lub 2003r., w tym czasie od lipca 2000r. do listopada 2001 r. również przebywała w Areszcie Śledczym. Następnie jak zeznała, w 2002r. lub 2003r. zerwała kontakty z powodem, gdyż poznała innego partnera. Późniejsze kontakty z powodem były sporadyczne. Sąd dał wiarę zeznaniom tego świadka we wskazanym zakresie, dalsza zaś subiektywna ocena zachowań powoda dokonana przez świadka, a dotycząca samopoczucia powoda, jego stanu psychicznego w związku z orzeczeniami zapadającymi w sprawie karnej, której dotyczy niniejsze postępowanie, nie może zostać uwzględniona. Pierwszy bowiem nieprawomocny wyrok skazujący powoda na karę 5 lat pozbawienia wolności został wydany w dniu 15 listopada 2005r., a więc w czasie, gdy A. P. nie była już z powodem w związku i zerwała z nim kontakty od co najmniej 2 lat. Stwierdzenie świadka, że "powód był załamany, kiedy zapadały kolejne wyroki skazujące go na kary pozbawienia wolności, jeden wyrok wymierzył mu 5 lat pozbawienia wolności, następny 4 lata, ja tego nie wytrzymałam psychicznie i rozstaliśmy się", nie może polegać na prawdzie, zważywszy na wskazane wyżej daty, kiedy strony

pozostawały w związku. Strony rozstały się w czasie, gdy powód rozpoczął odbywanie kary 11 lat pozbawienia wolności.

Podstawy odpowiedzialności Skarbu Państwa w odniesieniu do szkód wyrządzonych orzeczeniami organów władzy sądowniczej zostały kompleksowo i w sposób wyjątkowy, względem ogólnych zasad odpowiedzialności Skarbu Państwa, uregulowane. Ta wyjątkowość wynika z konieczności zagwarantowania sędziom w zakresie działalności jurysdykcyjnej niezawisłości, sędzia w sferze orzeczniczej podlega bowiem wyłącznie konstytucji i ustawom (art. 178 Konstytucji RP). Konstytucja, a także poszczególne ustawy proceduralne, gwarantują stronom postępowań dwuinstancyjność merytorycznego rozpoznania sprawy. Właściwą więc drogą do weryfikacji ewentualnych błędów i uchybień proceduralnych powstałych przy rozpoznaniu sprawy przez Sąd w I instancji, jest droga środków odwoławczych. Strona zobowiązana jest przy tym podjąć odpowiednie działania, by doprowadzić do wydania prawomocnego rozstrzygnięcia zgodnego z prawem.

Zgodnie z art. 4171 §2 k.c. dodanym ustawą z dnia 17 czerwca 2004 r. o zmianie

ustawy - Kodeks cywilny oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. Nr 162, póź. 1692), która

weszła w życie od dnia 1 września 2004r., jeżeli szkoda została wyrządzona przez wydanie

prawomocnego orzeczenia lub ostatecznej decyzji, jej naprawienia można żądać po

stwierdzeniu we właściwym postępowaniu ich niezgodności z prawem, chyba że przepisy

odrębne stanowią inaczej. Odnosi się to również do wypadku, gdy prawomocne orzeczenie

lub ostateczna decyzja zostały wydane na podstawie aktu normatywnego niezgodnego z

Konstytucją, ratyfikowaną umową międzynarodową lub ustawą. Zgodnie z art. 5 cyt. wyżej ustawy do zdarzeń i stanów prawnych powstałych przed wejściem w życie ustawy nowelizującej stosuje się przepisy dotychczasowe. Regulacja ta wyłącza w zakresie odpowiedzialności Skarbu Państwa za szkody wyrządzone przez wydanie orzeczenia, stosowanie przepisu art. 417 k.c. W orzecznictwie Sądu Najwyższego za ugruntowany należy przyjąć pogląd, że podstawy roszczeń odszkodowawczych nie może stanowić orzeczenie nieprawomocne, czy nieostateczna decyzja, nawet wadliwe, które zostało następnie skorygowane przez instancję odwoławczą (por. wyroki SN z dnia 9 lipca 2003r., IV CKN 357/01, nie publ., z dnia 19 listopada 2004r., V CK 206/04, nie publ., z dnia 19 listopada 2004r., V CK 250/04, OSP 2005, nr 7-8, póź. 98). Ten pogląd należy podzielić, odmienna pena godzi w zasadę instancyjności postępowania, ponadto może prowadzić do rozbieżnych rozstrzygnięć w toku instancji i w procesie odszkodowawczym.

W odniesieniu do wyroków skazujących wydawanych w postępowaniu karnym przepis art. 552 kpk przewiduje szczególnie tryb dochodzenia od Skarbu Państwa

odszkodowania za niesłuszne skazanie, tymczasowe aresztowanie lub zatrzymanie. Zgodnie z §1 i 4 tego artykułu oskarżonemu, który w wyniku wznowienia postępowania lub kasacji został uniewinniony lub skazany na łagodniejszą karę, służy od Skarbu Państwa odszkodowanie za poniesioną szkodę oraz zadośćuczynienie za doznaną krzywdę, wynikłe z wykonania względem niego w całości lub w części kary, której nie powinien być ponieść. Odszkodowanie i zadośćuczynienie przysługuje również w wypadku niewątpliwie niesłusznego tymczasowego aresztowania lub zatrzymania.

Zgodnie z tym przepisem poszkodowanemu przysługuje jednak odszkodowanie za szkody wynikłe z wykonania kary lub niewątpliwie niesłusznego tymczasowego aresztowania.

Odnosząc powyższe rozważania prawne do okoliczności przedmiotowej sprawy należało podzielić stanowisko przedstawione przez pełnomocnika strony pozwanej, a mianowicie, że brak jest podstaw prawnych do przyjęcia odpowiedzialności odszkodowawczej Skarbu Państwa, za nieprawomocne orzeczenia, które w toku postępowania instancyjnego zostały skorygowane zgodnie z oczekiwaniem powoda. Skarb Państwa ponosi bowiem odpowiedzialność wyłącznie za szkody i krzywdy wynikłe na skutek wydania prawomocnego orzeczenia i tylko po stwierdzeniu, we właściwym postępowaniu jego niezgodności z prawem.

Skoro w odniesieniu do powoda, zapadały dwukrotnie w Sądzie Rejonowym w K., orzekającym jako sąd pierwszej instancji, niekorzystne i nieprawomocne wyroki skazujące, które następnie w drodze środków odwoławczych - apelacji, były uchylane przez Sąd Okręgowy w Ś. orzekający jako sąd drugiej instancji, to faktycznie brak jest podstaw do przyjęcia odpowiedzialności Skarbu Państwa, zaś sam fakt trwania postępowania karnego w tej sprawie, nie stanowi podstawy do przyznania odszkodowania, gdyż stanowił przewidziany prawem obowiązek organów ścigania i wymiaru sprawiedliwości. Powód jednocześnie nie był w tej sprawie aresztowany, zatem nie ma też podstawą do przyjęcia odpowiedzialności Skarbu Państwa w oparciu o cyt. wyżej przepisy art. 552 k.p.k.

Podstawową przesłanką odpowiedzialności odszkodowawczej jest powstanie szkody w niniejszym postępowaniu w celu ustalenia, czy w związku z toczącym się postępowaniem karnym powód doznał uszczerbku na zdrowiu, Sąd w oparciu o art. 278§1 k.p.c. dopuścił i przeprowadził dowód z opinii biegłego lekarza psychiatry, gdyż okoliczności te wymagają specjalistycznej wiedzy medycznej.

Sąd podzielił w całej rozciągłości wnioski wskazane w opinii, która w sposób jasny i kategoryczny wykluczyła, by występujące u powoda zaburzenia adaptacyjne - neurotyczne

miały bezpośrednie podłoże i związek z toczącą się sprawą karną o sygn. akt II K 312/09. Zdaniem biegłego wystąpiły one u powoda wcześniej, w związku z jego sytuacją prawną i osobistą spowodowaną wyrokami sądowymi w innych sprawach karnych, w których wyrokiem łącznym wymierzono powodowi karę 11 lat pozbawienia wolności. Biegły jednoznacznie wskazał, że nie istnieje związek przyczynowy pomiędzy wystąpieniem zaburzeń adaptacyjnych

neurotycznych u powoda, a sprawą II K 312/09. Sporządzona przez biegłego opinia jest, jasna i kategoryczna, a ponadto koreluje z pozostałym materiałem dowodowym, w tym zeznaniami świadka A. P.. W istocie bowiem świadek ten mówiąc o złym samopoczuciu powoda, relacjonował jego zachowanie z czasu, gdy powód odbywał (od 2000r.) karę 11 lat pozbawienia wolności. Niewątpliwie to wizja konieczności odbycia prawomocnie orzeczonej wysokiej kary była dla powoda przygnębiająca, a nie ewentualne ryzyko orzeczenia kary w toczącym się postępowaniu. Trudno przy tym zrozumieć motywację powoda, że pomimo odbycia tak wysokiej kary pozbawienia wolności, powód po opuszczeniu zakładu karnego w listopadzie 2008r. ponownie popełnił przestępstwo w styczniu 2010r. i od marca 2010r. do chwili obecnej odbywa kolejną karę 3 lat pozbawienia wolności.

Analizowane okoliczności jednoznacznie wskazują, że powództwo jest nieuzasadnione. Brak jest bowiem podstaw do przyjęcia, że powód w wyniku toczącego się przeciwko niemu postępowania karnego i zapadających nieprawomocnych wyroków skazujących, poniósł jakąkolwiek szkodę bądź krzywdę, ponadto brak jest podstaw prawnych do przyjęcia odpowiedzialności Skarbu Państwa Sądu Rejonowego w K..

Skoro w niniejszej sprawie brak było podstaw do przyjęcia odpowiedzialności odszkodowawczej strony pozwanej, gdyż żadna z przesłanek tej odpowiedzialności nie została spełniona, powództwo należało oddalić. Natomiast w części, w której powód ograniczył żądanie pozwu, zgodnie z art. 203 k.p.c. w zw. z art. 355 k.p.c. postępowanie ponad kwotę 15000,- zł należało umorzyć.

O kosztach orzeczono po myśli art. 98 k.p.c., zasądzono od powoda na rzecz strony zwanej 2417,- zł tytułem zwrotu poniesionych przez nią kosztów zastępstwa procesowego. Pozostałe zaś koszty procesu, w tym koszty pomocy prawnej udzielonej powodowi z urzędu wydatki związane z wydaniem opinii przez biegłych, z uwagi na negatywny wynik postępowania, obciążą Skarb Państwa.